

CEZAYİR PAZAR ARAŞTIRMASI

Yasemin Aşım GÜNDÜZ

Uluslararası İlişkiler Uzmanı

EYLÜL 2016

TEMEL SOSYAL GÖSTERGELER

Nüfus	39 Milyon (2015)
Dil	Arapça
Din	İslam
Yüzölçümü	2.382.000 km ²
Başkent (nüfus)	Cezayir
Yönetim Şekli	Üniter Yarı Başkanlık Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanı	Abdülaziz Buteflika
Başbakan	Abdülmelik Sellal
Para Birimi	Cezayir Dinarı

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

GSYİH (milyar Dolar)	213,5
Reel GSYİH büyüme oranı(% , ort)	4,1
Nüfus artış hızı (%)	2,1
Kişi Başına GSYİH (ABD\$)	14.067
Enflasyon Oranı (%)	3,2
İşsizlik Oranı (%)	10,6

Kaynak: TC Cezayir Büyükelçiliği

Afrika'nın en geniş topraklarına ve önemli doğalgaz ve petrol rezervlerine sahip Cezayir, kıtanın (Güney Afrika, Nijerya ve Mısır'ın ardından) en büyük 4'üncü ekonomisi konumundadır. Cezayir, 22 üyesi bulunan Arap Birliği ülkeleri içerisinde de (Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır'ın ardından) 4'üncü büyük ekonomidir. Ancak, büyük doğal gaz ve petrol kaynaklarına karşın, kişi başına düşen gelir açısından alt orta gelirli bir ülke statüsündedir. Cezayir'de ekonomik büyüme, büyük oranda petrol fiyatlarına ve yağış düzeyine bağlıdır. IMF verilerine göre, ülkedeki hidrokarbonlar sektörünün istikrarlı büyümesinden dolayı, 2018 yılına kadar GSYH'nin yıllık ortalama %,3,7 oranında büyüyeceği ve 2018 yılında GSYH'nin cari fiyatlar bazında 238 milyar doları aşacağı tahmin edilmektedir. (kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

ÜYESİ OLDUĞU KURULUŞLAR

Birleşmiş Milletler, Afrika Birliği, Arap Ligi, Mağrip Arap Birliği, Akdeniz için Birlik, İslam İşbirliği Teşkilatı.

DIŞ TİCARET

1990 yıllarında ortasından itibaren ticaret politikalarını da serbestleştirmeye başlayan Cezayir, buna karşın, önemli ölçüde ithal ikameci ve korumacı eğilimler gösterebilmektedir. Bu tür tutumlarda, ülkedeki ticaret politikasının belirlenmesinde etkin olan ithalat lobilerine karşın, ulusal bir sanayinin kurulabilmesine yönelik hassasiyetler etkili olmaktadır. Öte yandan, Avrupa Birliği ile 2002 yılında imzalanan ve 2005 yılında yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması ile pek çok sanayi ürününün ithalatında AB ülkeleri menşeli ürünlere indirimli gümrük vergileri uygulanmakta ve bazı ürün gruplarında da bu vergiler hâlihazırda sıfırlanmış bulunmaktadır. Tarım ve balıkçılık sektöründe ise çok kapsamlı olmamakla birlikte karşılıklı kota sistemi uygulanmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Cezayir enerji ürünleri ihracatı sayesinde her yıl neredeyse 20-25 milyar Doları bulan bir dış ticaret fazlası vermektedir ve bu sayede son 10 yıldır cari denge düzenli bir şekilde fazla vermektedir. Ülkenin belli başlı sorunlarından bir tanesi de kayıt dış sektörün ülke ekonomisinin % 60'ından fazlasını oluşturmasıdır. Nitekim ekonomik aktivitelerin % 90'ından fazlasının nakit para ile gerçekeştirilmesi bunda ciddi bir rol oynamaktadır. Bazı büyük oteller ve alış-veriş merkezleri dışında kredi kartı uygulaması yoktur. Bu bakımdan, Cezayir devletinin vergi gelirleri de daha çok ithalattan alınan gümrük ve katma değer vergileridir. Bu durumun değiştirilmesi ve kayıt dış sektörle mücadele edebilmek için 2011 yılında işlem türü ne olursa olsun, değeri 500.000 Dinarı geğen bütün ödemelerin banka kanalı ile yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca, 100.000 Dinarı geğen ödemelerin de çekle yapılması zorunludur. Yine bu kapsamda, kayıt dış kurulan pazarlar kapatılmakta ve esnafın kayıtlı çalışması için teşvikler sağlanmaktadır. (Kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

Başlıca ticaret ortakları: Çin, Fransa, İtalya, İşpanya

DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

	2011	2012	2013	2014	2015
İhracat(milyon \$)	1.471	1.813	2.002	2.083	1.827
İthalat(milyon \$)	2.716	2.651	2.283	921	741
Hacim(milyon \$)	4.187	4.464	4.286	3.004	2.568
Denge(milyon \$)	-1.246	-838	-281	1.162	1.086
Kaynak: TUİK					

Hidrokarbonlar sektörü ihracatı toplam ihracatın yaklaşık %97'sini oluşturmaktadır. Ancak, son yıllarda petrol fiyatlarının düşmesi nedeniyle ihracatın azaldığı görülmektedir.

Bir yandan tarımsal üretimin, diğer yandan sanayi alt yapısının yetersizliği nedeniyle pek çok tüketim mamulünü dışarıdan almak durumunda kalan Cezayir, ihtiyaçlarını karşılamak üzere, yıllar itibariyle sürekli artan miktarlarda ithalat yapmaktadır. Avrupa Birliği, Cezayir'in en önemli ticaret ortağı konumundadır. (kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

BAŞLICA İHRAÇ ÜRÜNLERİ (1000 ABD Doları)

Cezayir'in 2015 yılında ihraç ettiği ürünlerin %95'ini hidrokarbonlar, %5'ini de kimyasallar, gübre, kalsiyum ve alüminyum fosfat gibi bazı hammadde ve başta hurma olmak üzere meyve ve diğer tarım ürünleri oluşturmaktadır.

GTİP NO	ÜRÜN	2013	2014	2015
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	25.676.524	24.144.280	13.937.471
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	30.380.113	24.376.910	12.990.822
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	7.769.530	12.091.144	7.822.858
2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	303.851	570.894	515.742
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	38.368	294.007	426.166

Kaynak: Trademap

BAŞLICA İTHAL ÜRÜNLERİ (1000 ABD Doları)

2015 yılı ithalatında başlıca ürünler, buğday, otomobiller, petrol yağları, ilaç, inşaat demiri, telefonlar, eşya taşımaya mahsus taşıtlar, süt, mısır, gaz türbinleri, demir-çelik borular şeker, soya küspesi, demir-çelik profiller ve iş makineleri, Otomobiller, buğday, petrol yağları, eşya taşımaya mahsus taşıtlar, ilaç, inşaat demiri, süt, gaz türbinleri, telefon, mısır, şeker, telefon, soya küspesi ve iş makineleridir. (kaynak:Dış işleri bakanlığı)

Başlıca ithalat kalemleri: Makineler, kara ulaşım taşıtları, elektrikli-elektronik aletler, hububat, demir-çelik (Kaynak: TUİK)

GTİP NO	ÜRÜN	2013	2014	2015
1001	Buğday ve Mahlut	2.123.356	2.372.542	1.946.782
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımaya üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.728.686	2.965.465	1.773.556
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3.770.459	2.161.360	1.514.601
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.807.718	1.949.377	1.304.472
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddelenme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	1.862.529	1.884.263	1.223.868

Kaynak: Trademap

İHRACATINDA BAŞLICA ÜLKELER (1000 ABD Doları)

	2013	2014	2015
İSPANYA	10.344.328	9.583.542	7.198.255
FRANSA	6.786.095	6.984.471	4.315.863
ABD	5.340.529	4.850.978	3.537.242
İTALYA	9.016.807	8.332.181	3.349.933
İNGİLTERE	7.202.280	5.552.019	2.730.796
TÜRKİYE (15.sıra)	2.660.820	2.655.677	740.957
Kaynak: Trademap			

İTHALATINDA BAŞLICA ÜLKELER (1000 ABD Doları)

	2013	2014	2015
ÇİN	6.827.545	8.243.814	7.600.452
FRANSA	6.257.798	6.336.385	7.012.302
İTALYA	5.652.714	5.044.470	4.592.414
İSPANYA	5.084.229	5.028.207	3.631.308
ALMANYA	2.861.289	3.802.362	2.779.266
TÜRKİYE (8.sıra)	2.077.240	2.134.239	1.827.235
Kaynak: Trademap			

TÜRKİYE-CEZAYİR ARASI TİCARET

Türkiye ile Cezayir arasındaki ticarete 2005 yılı öncesinde Cezayir lehine seyreden dış ticaret dengesi, Cezayir'e yapılan ihracatın düzenli olarak her yıl artmasıyla, 2006 yılından itibaren Türkiye lehine fazla vermeye başlamıştır. Türkiye lehine olan dış ticaret dengesi 2015 yılında 1,08 milyar ABD Dolarına ulaşmıştır.

2014 yılında Türkiye'den Cezayir'e gerçekleştirilen 2 milyar ABD Dolarlık ihracat, 2015 yılında %12,3 oranında düşerek 1,82 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. Diğer taraftan, kayıt dışı ekonomi kapsamında değerlendirilen bavlul ticareti yoluyla da yıllık yaklaşık 100-150 milyon ABD Doları tutarında bir ihracat gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. İhraç edilen başlıca ürünler, otomobiller, demir veya çelikten inşaat aksamı, tarım ürünü işleme makinaları, demir veya çelikten borular, hazır giyim, buzdolapları, dondurucular, elektrik transformatörleri, statik konvertörler ve endüktörler, maden işleme makinaları, kablolar, demir veya çelikten sobalar, ocak ve mangal, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar ve mobilyalardır. Bunun yanı sıra İspanya, Fransa ve İtalya limanları üzerinden ülkemiz menşeli malların « re-export » yoluyla veya Magrep Birliği üyesi ülkelerden transit olarak Cezayir'e geldiği ve bu ticaretin yıllık toplamının yaklaşık 300-350 milyon ABD Doları civarında bir rakama ulaştığı tahmin edilmektedir. (kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

2014 yılında 921 milyon ABD Doları olan Cezayir'den ithalatımız, 2015 yılında %19,5 oranında gerileyerek 740,9 milyon ABD Doları olmuştur. Türkiye'nin Cezayir'den ithalatında önem arz eden ürünler, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, petrol yağları, şeker, amonyak, hidrojen, hurda gemi, kimyasal gübreler ve fosfattır. (kaynak: Ekonomi Bakanlığı)

TÜRKİYE-CEZAYİR ARASI DIŞ TİCARET DEĞERLERİ

YIL	İHRACAT(milyar\$)	İTHALAT(milyar\$)	HACİM	DENGE
2013	2.003	714	2.717	1.289
2014	2.083	921	3.004	1.162
2015	1.827	741	2.568	1.086
2016(1-6)	936	196	1.132	739

Kaynak: TUIK

TÜRKİYE'NİN CEZAYİR'E İHRACATI (1000 ABD Doları)

GTİP	ÜRÜN	2013	2014	2015
8703	Otomobiller	289.234	161.774	101.982
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	44.988	65.415	71.031
8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makine ve cihazlar	22.153	37.607	62.952
7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	149.662	41.140	55.749
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort	25.002	24.532	41.513

Kaynak: Trademap

TÜRKİYE'NİN CEZAYİR'DEN İTHALATI (1000 ABD Doları)

GTİP	ÜRÜN	2013	2014	2015
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	673.517	853.527	496.842
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	10.353	30.341	182.210
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	0	0	29.907
2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	6.498	16.461	15.686
2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	1.663	6.021	3.194

Kaynak: Trademap

Sanayi Ürünleri ve Hizmetler İhraç Potansiyelimiz

- Petrol yağları
- Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar
- Kauçuktan yeni dış lastikler
- Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın
- İnşaat demiri
- Sıvılar için pompalar
- Bulaşık şişe vb. yıkama ve kurutma makineleri
- İş ve maden makinelerinin aksam ve parçaları

Tarım ve Gıda Ürünleri İhraç Potansiyelimiz

- Kuru baklagiller
- Diğer kabuklu meyveler
- Meyve
- Hayvansal ve bitkisel yağlar
- Kakao içermeyen şeker mamulleri
- Çikolata ve kakao içeren gıda
- Tatlı bisküvi ve gofretler
- Domates salçası

İKİ ÜLKE ARASINDA İMZALANAN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Anlaşma ve Protokoller	İmza Tarihi
Ticaret Anlaşması	09.05.1979
Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması	20.10.1983
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	02.08.1994
Deniz Taşımacılığı ve S.seferinelişkin Anlaşma	25.02.1998
Yatırımların Karşılıklı Teşv. Korunması Anlaşması	03.06.1998
Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması	05.10.2000
Gümrükler Arası İşbirliği Anlaşması	08.09.2001

YARARLI BİLGİLER

Dış ticaret alanındaki ulusal düzenlemeler çerçevesinde, palmiye ağacı fidesi, koyun, tarihi ve arkeolojik eserler ile ulusal varlıkların yurt dışına çıkışı yasaktır.

Cezayir'e ihracatta 16 Şubat 2009 tarihli karar ile ürünlerin kalite standartları ile ilgili olarak "Certificate of Conformity / Certificate of Quality Control of goods" belgesi istenmektedir.

Cezayir, Arap Ülkeleri Serbest Bölgesine 2010 yılı başından itibaren katılmış bulunmaktadır. Bu anlaşma kapsamında da her ülkenin bir diğer üye ülkeye uygulayacağı maksimum gümrük vergisi % 10 olarak sabitlenmiştir. Söz konusu anlaşma kapsamı dışında tutulan muaf ürünler listesi, Cezayir Ticaret Bakanlığı'nın resmi <http://www.mincommerce.gov.dz/fichiers13/listnegative13fr.pdf> linkinde yer almaktadır.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Cezayir'e ithalatta gümrük vergileri; hammaddeler için % 5, yarı mamuller için % 15 ve nihai ürünler için % 30 olarak belirlenmiştir. Cezayir'de uygulamada olan gümrük vergileri Cezayir Finans Bakanlığı'nın web sitesinden (<http://www.douane.gov.dz/applications/tarif/>) daha detaylı bir şekilde öğrenilebilmektedir.

KDV oranı, bir kısım ürünlerde % 7, diğer ürünlerde ise % 17'dir. Cezayir'de alınan KDV malın ihraç edilmesi halinde iade edilmektedir.

Bu çerçevede; gümrük vergisi % 30, KDV oranı ise % 17 olan bir ürün için toplamda % 52,1 oranında bir vergiye katlanması gerekmektedir.

İthalat esnasında ayrıca malın CIF bedeli üzerinden % 2,4 oranında gümrük işlemleri vergisi alınmaktadır.

Vergi Mevzuatı

Cezayir'de şirket kazançları üzerinden Şirket Kar Vergisi (Impot sur les bénéfices des Sociétés-IBS) alınmaktadır. Bu vergi; imalat, bayındırlık ve konut ile turizm sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar için % 19, ticaret ve hizmet sektörlerindeki firmalar içinse % 25 olarak uygulanmaktadır.

Tarife Dışı Engeller

Serbest ticarete dayalı bir dış ticaret rejiminin bulunduğu Cezayir'de, kural olarak ithalat için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak, ithalatta sağlık kontrolleri, pyhtosanitaire kontroller, test ve kalite kontrolü uygulamaları mevcuttur. Ayrıca, hem gıda maddelerinde, hem de gıda maddeleri dışındaki mallarda etiketlemeye ilişkin kurallar uygulanmaktadır.

Gümrük Tarifeleri

Cezayir'e ihracat yapan firmalarımızın karşılaştıkları en ciddi sorun, anılan ülke ile Türkiye arasında Serbest Ticaret Anlaşması (STA) olmaması sebebiyle ödenen yüksek gümrük tarifeleridir. Yüksek gümrük tarifelerini ödemek istemeyen Cezayirli ithalatçıların, firmalarımızdan düşük bedelli fatura kesmesini talep ettikleri, Cezayir gümrüklerinde bu düşük faturaların tespit edilmesi halinde ise ihraç konusu ürünlere uzun teftiş süreçleri sonucunda Cezayirli makamlarca el konulduğu bilinmektedir.

Gümrük Formaliteleri

Cezayir'de ürünün gümrük vergisi ile KDV oranları bindirilmiş fatura bedeli üzerinden % 2,5 oranında gümrük işlemleri harç bedeli hesaplanmaktadır.

Etiketleme

Cezayir'de ithal ürünlerin üzerinde ithalatçı ve ürünün spesifikasyonlarına ilişkin olarak düzenlenen etiketlerin Arapça olması zorunluluğu vardır.

Kalite Kontrol Belgesi

Cezayir’de ödeme sırasında aranan belgelerden bir tanesi de kalite kontrol belgesidir. Bu belge Cezayirli bankalar tarafından da talep ediliyordu. Ancak 2011 yılında bu belgenin bankalarca aranmasına son verilmiş olmasına karşın Cezayirli bankaların bu belgeyi firmalarımızdan halen talep ettikleri görülmektedir.

Uygunluk Belgesi

Cezayir’de bir takım ürün gruplarında yine başlıca kalite kontrol şirketlerince düzenlenen uygunluk belgesi aranmaktadır. Söz konusu ürün grupları; kozmetik ve kişisel bakım ürünleri, otomotiv yedek parçaları, gazla kullanılan teçhizatlar, elektrikli ev aletleri, tekstil ve konfeksiyon, oyuncaklar, vanalar, elektrikli ekipmanlar.

Vize

Cezayir’e seyahat edebilmek için Türkiye’de Cezayir Ankara Büyükelçiliği veya İstanbul Başkonsolosluğu’ndan vize almak gerekmektedir. İki tür vize söz konusudur: İş Vizesi ve Çalışma Vizesi. İş vizesi en fazla 3 aylığına düzenlenmektedir.

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri anılan ülkeye yapacakları üç aya kadar ikamet süreli seyahatlerinde vizeden muaftır. Cezayir Konsolosluğu vize için davetiye talep etmektedir. Vizeler, Cezayir Konsolosluğu tarafından genellikle 1 aylık verilmektedir.